

TEMATISKAIS PLĀNS

Tēma: Senā Grieķija

Mērķis: Padziļināt skolēnu izpratni par Senās Grieķijas vēstures īpatnībām, seno grieķu sasniegumu būtību un nozīmi cilvēces vēsturē.

Stunda	Apakštēma/laiks	Uzdevumi	Sagaidāmie rezultāti	Jēdzieni	Paņēmieni un metodes	Pārbaudes formas (ja ir)	Mājas uzdevumi
1.	Pirmās civilizācijas Eiropā. Senās Grieķijas vēstures periodizācija; ģeogrāfiskā vide kā civilizāciju veidojošais faktors	<ul style="list-style-type: none"> - Atjaunot zināšanas par civilizāciju rašanos Eiropā un Senās Grieķijas vēstures periodizāciju. Atklāt ģeogrāfiskās vides tiešo un netiešo ietekmi uz sabiedrības dzīvi; - Pilnveidot prasmi lokalizēt vēstures faktus telpā un laikā, analizēt situāciju un veikt secinājumus; - Radīt priekšstatu par cilvēka iniciatīvas nozīmi kultūras būtības ietekmēšanā. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ir zināšanas par pirmajām Eiropas civilizācijām (vieta, laiks); izprot ģeogrāfiskās vides tiešo un netiešo ietekmi uz cilvēku sabiedrību. - Orientējas laika līnija; - prot strādāt ar karti, atklāt avotos tiešo un netiešo informāciju - veidojas priekšstats par cilvēka lomu.. 	Ģeogrāfiskā vide	Notikumu lokalizēšana laika un telpā (karte, laika līnija). Darbs ar karti un rakstisko avotu = informācijas iegūšana, salīdzināšana un apkopošana (darbs pāros); diskusija		Ja netiek nodarbības laikā izpildīti visi uzdevumi, pabeigt mājās
2.	“Lielā grieķu kolonizācija”	<ul style="list-style-type: none"> - Atklāt “Lielās grieķu kolonizācijas” cēloņus, vietu un nozīmi Senās Grieķijas vēsturē; - Pilnveidot prasmi lokalizēt vēstures notikumus telpā; apkopot iegūto informāciju un izdarīt secinājumus; - Veicināt pārdomas par tolerantas attieksmes nozīmi pret citām kultūram. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prot sasaistīt kolonizācijas cēloņus ar norisēm sabiedrības dzīvē. Izprot kolonizācijas nozīmi; - Orientējas kartē: spēj nosaukt kolonizācijas virzienus un parādīt koloniju atrašanās vietas. - Izprot tolerantas attieksmes pret citām kultūrām nozīmi. 	Grieķu kolonizācija Mentalitāte	Darbs ar karti. Pārruna.		

3.-4.	Grieķu polisa; Grieķu sabiedrības struktūra	<ul style="list-style-type: none"> - Veidot priekšstatu par polisas būtību; par demokrātisko un oligarhisko pārvaldes formām un pilsoniskuma izpratni; par sabiedrības īpatnībām. - Pilnveidot prasmi apgūt vēstures avota informāciju, apkopot to, veikt secinājumus. - Veicināt pārdomas par pilsoniskuma nozīmi demokrātiskajā sabiedrībā 	<ul style="list-style-type: none"> - Izprot polisas būtību, lomu seno grieķu dzīvē un demokrātijas izpausmes Sen. Grieķijā; ir priekšstats par grieķu sabiedrības struktūru. - Spēj salīdzināt dažādas parādības, izprot līdzīgo un atšķirīgo valsts pārvaldes formās; -Izprot aktīvas pilsoniskas pozīcijas nozīmi demokrātiskajā sabiedrībā. 	Polisa Pilsonis Vērtību sistēma Monarhija Tiranija Demokrātija Oligarhija	Darbs ar avotiem – tiešas un netiešas informācijas iegūšana, salīdzināšana; secinājumu veikšana (pāros un individuāli). Diskusija	Var izmantot Darba lapu 2 (uzdevumu – oligarhijas un demokrātijas salīdzinājums)	Darba lapa 1, ka arī Darba lapa2, ja netiek izmantota nodarbībā.
5.	Seno grieķu sasniegumi	<ul style="list-style-type: none"> - Apzināties seno grieķu sasniegumu nozīmi un ietekmi uz pārējām civilizācijām. - Pilnveidot prasmi apkopot informāciju, analizēt to. - Radīt priekšstatu par zināšanu lomu un nozīmi sabiedrības dzīvē . 	<ul style="list-style-type: none"> - Ir priekšstats par seno grieķu sasniegumiem dažādās jomās un ieguldījumu cilvēces attīstībā. - Prot strādāt ar tekstu, apkopot iegūto informāciju un veikt secinājumus. - Ir priekšstats par izglītības nozīmi civilizācijas vēsturē. 	Filozofija Sofistika Retorika	Pārrunas. Individuālie pētījumi, rezultātu prezentēšana un iegūtās informācijas apkopošana	Darba lapa 3	Uzdevums 5
6.	Hellēnistiskā civilizācija	<ul style="list-style-type: none"> - Atklāt hellēnistiskās civilizācijas būtību. Aleksandrā liela iekarojumu nozīmi. - Pilnveidot prasmi lokalizēt vēstures notikumus telpā un laikā (darbs ar karti). - Sekmēt pārdomas par personības lomu vēsturē 	<ul style="list-style-type: none"> - Izprot hel. civilizācijas veidošanas specifiku un īpatnības. - Prot orientēties kartē, atzīmējot hel. civilizācijas robežas. - Izprot izcilas personības lomu vēstures procesos. 	Hellēnisms	Darbs ar karti (notikumu lokalizācija laikā un telpā); Pārrunas; Diskusija par personības lomu vēsturē		

1

¹ Tēmas izskatīšanai paredzētais stundu skaits var būt mainīts. Pirmajā un otrajā stundās piedāvātās tēmas var būt apvienotas, mazāk uzmanības pievēršot jautājumam par pirmajām civilizācijām Eiropā.

II. Ieteikumi skolotājam (izstrādāto *Darba lapu* izmantošanas iespējas) un III. Uzdevumu atbildes

Darba lapa 1

Darba lapu var izmantot, apgūstot tēmu „**Grieķu polisa**”. Tēmas izklāstā tiek minēts Senās Grieķijas vēsturē nozīmīgs notikums - grieķu-persiešu karš, bet netiek sniegta izvērsta informācija par to. *Darba lapa*, laika trūkuma dēļ mācību stundā, var būt piedāvāta kā mājas uzdevums, lai skolēniem būtu iespēja kā papildināt savas zināšanas par šo vēstures notikumu, tā arī lai attīstītu iemaņas apkopot avotā iegūto informāciju un noformulēt pamatdomas, atspoguļotās tajā. Vienlaikus *Darba lapas* uzdevums piedāvā skolēniem noteikt to jautājumu loku, kurus nepieciešams izskaidrot, lai saņemtu pilnu priekšstatu par pētāmo jautājumu.

Iespējamās atbildes :

Avotos tiek runāts par:	Nepieciešama informācija par:
Par persiešu karagājiena uz Grieķiju mērķi	Kas varēja ietekmēt šādu persiešu mērķi?
Par konflikta sākumu	Kāpēc un pret ko sacēlās Milēta?
Par konflikta dalībniekiem no grieķu puses	Kā Mazāzijā radās grieķu pilsētas? Kā šīs pilsētas nonāca persiešu pakļautībā? Kāpēc Milētai pievienojās Mazāzijas [grieķu - joniešu] pilsētas?
Par grieķu sacelšanās nozīmi pašiem grieķiem	Kāpēc avota autors grieķu sacelšanos nosauca par brīvības cīņu?
Par Atēnu vieta konfliktā	Kāpēc un kā Atēnas atbalstīja sacelšanos?
Par sacelšanās sekām	Kādas darbības notika sacelšanas laikā? Kā attīstījās notikumi pēc sacelšanas apspiešanas un persiešu uzbrukuma Atēnām? Ar ko beidzās konflikts?

Darba lapa 2

Oligarhiskā un demokrātiskā parvaldes formas.

Šo darba lapu var izmantot, apgūstot tēmu „**Grieķu polisa**” , sakot sarunu par demokrātiskas pārvaldes būtību, vai lai mājās apkopotu mācību stundā pārrunāto, papildinot to ar plašāku informāciju. Aizpildot *Darba lapu* klasē skolēni var strādāt pāros. Izlasot un izanalizējot avotus, iegūto informāciju viņiem ir jāieraksta

tabulā, papildinot to ar informāciju Izmantojot tēmas izklāstu prezentācijā. Pāru darba rezultāti tiek salīdzināti un apspriesti pirms abi skolēni kopā sāk pildīt darba uzdevumu - **Kas līdzīgs un atšķirīgs abām pārvaldes formām?**

Informācija, kura var būt iegūta no avotiem:

Oligarhiskā Sparta	Demokrātiskās Atēnas
<p>1. Parvaldes lietas <u>5 eforu</u> (amatvīru) rokās:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eforu kolēģija tiek vēlēta no visu pilsoņu vidus (uz gadu) = tikai pilsoņi, vēlēti; • lielas pilnvaras • izšķir tiesas lietas <p>var dzīvot pilnīgi brīvi, kamēr citiem pilsoņiem tiek uzstādītas pārāk stingras prasības = nav vienlīdzības sabiedrības normu ievērošanā</p> <p>2. <u>Gerusija</u> - Spartas padome.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Locekļi ne jaunāki par 60 gadiem; • tiesības izlemt visus svarīgos jautājumus tiek dotas uz mūžu = nav iespējas ietekmēt viņu lēmumus. <p>Pastāv visu valsts vīru uzpirkšanas iespēja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts vara pieder tautas vairākumam: <ul style="list-style-type: none"> - visus lēmumus pieņem tautas sapulce; - amatus sadala lozējot; - amatpersonas atskaitās par savu darbību. • visi ir likuma priekšā līdzīgi; • vienlīdzīgas tiesības; • valsts vadībā priekšroka tiek dota ikvienam: <ul style="list-style-type: none"> - pēc nopelniem, - ņemot vērā spējas kaut kādā nozarē; - nelūkojoties uz piederību pie kādas šķiras, cik uz teicamām īpašībām

No „materiāla izklāsta” (tikai papildinot ar informāciju, kuras nav avotos)

<ul style="list-style-type: none"> • Polisu pārvaldīja divi valdnieki. Viņi bija augstākie karavadoņi, tiesneši un pildīja priesteru funkcijas. • Valdnieku varu ierobežoja vecāko vīru padome. • Tautas sapulce, kurai nebija reālas ietekmes uz politisko dzīvi, bet ievēlēja eforus, kuri arī vadīja tautas sapulci. <p>- Pilsoņi varēja būt tikai par kareivjiem (neiesaistījās ražošanas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vīrieši sākot no 21. gada vecuma reizi mēnesī sanāca Tautas sapulcē • Jautājumus risināja balsošanas ceļā. • Ar lietu sagatavošanu tautas sapulcei un pārvaldes jautājumiem nodarbojas 500 vīru padome (vēlēti uz vienu gadu). • No 5 gs.p.m. ē. lielu nozīmi ieguva 10 stratēgu (karavadoņu) kolēģija, kuras rokās bija kā militārā, tā arī augstākā civilā
---	--

<p>sfērā); - stingri reglamentēta dzīve – dzīvoja kā militarizētā nometnē; - ļoti pieticīgs dzīves veids; - stingra sabiedriskā audzināšana. <u>Secinājums par oligarhiju Spartā:</u></p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;"><i>Pilsoņu dzīve bija pilnībā valsts uzraudzībā un tika kontrolēta</i></p>	<p>izpildvara. • Augstākā tiesas instance – zvērīnāto tiesa (6000 vīru, kuru dalību kādas lietas izskatīšanā noteica lozēšana. <u>Secinājums par demokrātiju Atēnās:</u></p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;"><i>Paši pilsoņi ir augstākā vara un dzīvi valstī regulē polisas (pilsoņu kolektīva) morālās normas</i></p>
--	--

Darba lapa 3

Var piedāvāt skolēniem mājās patstāvīgi iepazīties ar tēmas **Seno grieķu sasniegumi** prezentācijas izklāstu un nākamajā stundā *Darba lapa 3* var būt izmantota lai apkopotu zināšanas par seno grieķu civilizāciju pirms hellēnisma, tā arī lai pārbaudītu skolēnu izpratni par šīs civilizācijas būtību. *Darba lapa* sastāv no divām daļām.

I. daļa paredzēta skolēniem ar labu sagatavotības līmeni šāda veida uzdevumiem un labam analītiskās domāšanas spējām. Uzdevums rekomendējams darbam grupā – katrs no grupas sagatavo izskaidrojumu vienai no gudrībām; pēc paveiktā darba iepazīstina ar tā rezultātiem savus grupas biedrus. Grupa izveido kopējo **senā grieķa raksturojumu**, izmantojot (ja ir laiks un rodas sarežģījumi darbā ar „gudrībām” arī avotus B un C, piedāvātos *Darba lapā*). Kā mājas uzdevums varētu būt otrā I. uzdevuma daļa – pētījums.

II. daļa var aizvietot I. daļu, liekot akcentu uz darbu ar avotiem B un C, bet veicot darbu vai individuāli, vai pāros. Ka mājas uzdevums - izmantojot klasē iegūto avotos informāciju un papildinot to ar prezentācijas izklāsta un mācību grāmatas materiāliem izveidot **senā grieķa raksturojumu**.

IV. Jēdzienu vārdnīca

- Hellāda** – sengrieķu apdzīvotās teritorijas apzīmējums Dienvidbalkānos, Egejas jūras salās, Trāķijas piekrastē, Mazāzijas rietumu piekrastē
- Ģeogrāfiskā vide** – cilvēku apgūta un apdzīvotā dabas daļa
- Grieķu kolonizācija** – iedzīvotāju daļas izceļošana uz jaunām dzīves vietām

Mentalitāte	– zīmīgas cilvēka rakstura, psiholoģiskās, valodas, tradīcijas, attieksmes pret pasauli un citam pret citu īpatnības
Pilsonis	– (sen. Grieķijā) cilvēks, kuram ir īpašumā zeme un politiskās tiesības un pienakumi
Polisa (seno grieķu priekšstats)	– pilsoņu kopiena , kura apvienoja lauku un pilsētas iedzīvotājus (brīvos grieķus)
Vērtību sistēma	– morālo normu, ideālu sistēma, kura noteica cilvēka uzvedību, attieksmi pret sevi un apkārtējo pasauli
Monarhija	– valdnieka un aristokrātijas vara
Tirānija	– (<i>no grieķu valodas</i>) – vienpersoniska valdīšana
Oligarhija	– (<i>no grieķu valodas</i>) mazākuma vara
Demokrātija	– (<i>no grieķu valodas</i>) – tautas vara
Retorika	– zinātne par daiļrunas mākslu
Hellēnisms	– terminu "hellēnisms" 19. gs. vidū ieviesa vācu vēsturnieks J. Droizens. Radies no grieķu valodas vārda "hellenes" ar nozīmi grieķi. Hellēnisma perioda laikā notika izteikta grieķu kultūras izplatīšanās un nostiprināšanās ārpus Grieķijas